

دانشکده علوم پزشکی اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه
برای دریافت درجه دکتری پزشکی

موضوع:

بررسی شاخص های اپیدمیولوژیک استئوپنی و استئوپروز در مراجعین
به مرکز سنجش تراکم استخوان بیمارستان حضرت رسول (ص)
از بهمن ماه ۸۱ تا شهریور ۸۲

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر مارینا جستان مرئی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر منوچهر ایران پرور

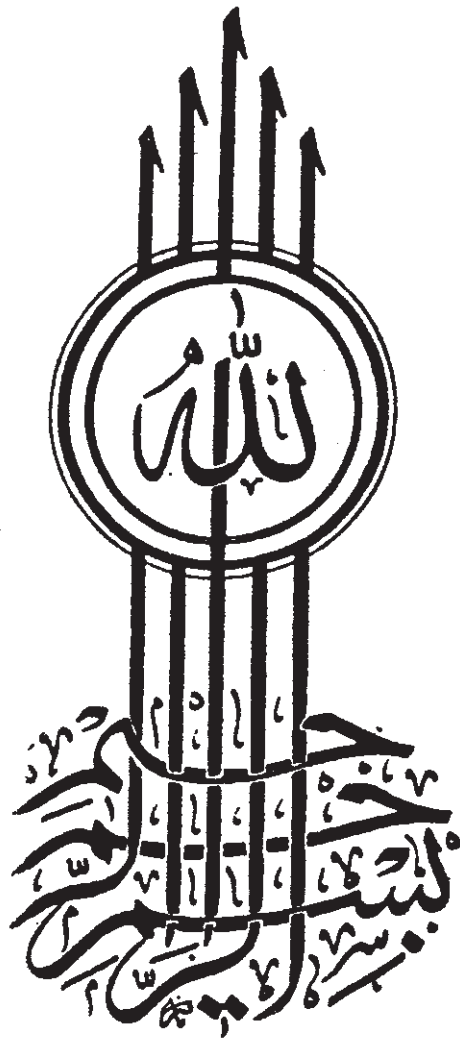
نگارش:

سارا کشتکاری

سال تحصیلی: ۸۲-۱۳۸۱

شماره پایان نامه: ۰۱۴۷

با دستهایی رو به آسمان و اظهار امتنان از بارگاه بخشنده خداوندی به
خاطر پایان دوره دکتری پزشکی واستعانت از الطاف بی‌کران آن
درگاه قدسی و در سایه توجهات حجتش در روی زمین، در آغاز راهی
نو، این پایان نامه را تقدیم می‌دارم.

به:

قدیم به ۴

بدر صبور و مهربانم،

و مادر دلسوز و فداکارم

که همیشه سهمی از مشکلاتم را بر دوش کشیدند و یاری بی منت و
حمایت بی دریغشان از ناهمواری مسیر زندگی ام کاسته است.
هر آنچه آموخته ام به شوق دیدن لبخند آنان بوده است از نخستین گام
تا واپسین پرواز.
به پاس همدلی ها، همراهی ها، فداکاریها، و دریای بی کران
عشقشان.

در پناه حق سلامت و پایدار باشید.

قدیم به ؟

همسر عزیزم،

**یگانه یاورم، امیدم، منشا آرزوها و روشنایی بخش قلبم
او که پشتکاری و فداکاری بی نظیرش مشوق و مددکارم در طول
تحصیل بود و در وانفسای زندگی دلسوز و پرتلاش با به پای من رو در
روی مشکلات ایستاد.**

خداوندا:

**من مدیون محبت ها، وفا و صمیمیت و بردباری اویم
مرا یاری کن تا در حد توانم ذره ای از دین خود را ادا نمایم.**

تقدیم به :

فرزند دل‌بندم محمد حسین

**ستاره امید بخشی که لبخندش گرمی بخش قلبم است
وجودش را هدیه‌ای آسمانی می‌دانم و از خداوند بزرگ
برای تربیتش توفیق می‌خواهم.**

تقدیریم به :

برادر عزیز و خواهر مهربانم

که همیشه مشوق و حامی من در کوچه باغ سبز زندگی اند.

گل واژه های سپاس و تقدیر با همه زیبایی از آ نشان باد.

توفیق رفیق راهشان

قدیم چه :

به خانواده محترم همسر،

که صبورانه مرا در این راه یاری کردند و پیوسته

صفا و صمیمیت خود را به من ارزانی داشتند.

تقدیر به :

استاد گرامی ، سرکار خانم دکتر جستان

که تنظیم و تهیه این مقوله بی هدایت و عنایت بی دریغشان

ممکن نمی گشت .

تقدیم به :

به همه بیماران رنجیده‌ای که طب را بر بالین آنها آموختم
آنان که در دمنده و بی توقع ، وجودشان را کتاب درسم ساختند.

و تقدیم به :

همه اساتیدی که در محضرشان آموختم.

فصل اول

- ۱..... مقدمه، بیان مسئله و اهمیت پژوهش
- ۲..... اهداف پژوهش
- ۳..... فرضیات یا سوالات پژوهش
- ۴..... تعریف واژگان

فصل دوم

- ۵..... پیشینه پژوهش، بررسی مقالات

فصل سوم

- ۱۳..... روش اجرای طرح
- ۱۳..... جامعه پژوهش
- ۱۳..... تعداد نمونه، روش نمونه گیری، معیارانتخاب نمونه
- ۱۳..... نوع پژوهش و نحوه انجام کار، ابزار بکارگیری
- ۱۳..... روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم

- ۲۵..... یافته های پژوهش
- ۲۵..... جداول
- ۳۶..... نمودارها

عنوان	فهرست مطالب	صفحه
-------	-------------	------

فصل پنجم

بحث و تفسیر نتایج	۵۴
نتیجه گیری	۵۶
پیشنهادهات	۵۷

ضمائم

منابع	۵۸
پرسشنامه	۶۱
چکیده انگلیسی	۶۲

چکیده:

استئوپروز شایعترین نوع بیماری متابولیک است. این بیماری حدود ۲۰۰ میلیون نفر را در کل دنیا گرفتار کرده است. خدمات سلامتی و درمانی و کاهش کارایی بدلیل استئوپروز سالیانه هزینه های بهداشتی بسیار زیادی را به خود اختصاص داده است. عوامل بسیاری در ایجاد این بیماری نقش دارند که با توجه به آنها و شناخت درجه اهمیت هر یک، با تعیین افراد در معرض خطر، می توان اقدامات مفید و موثری را در جهت پیشگیری و درمان آن انجام داد. این مطالعه با هدف بررسی اپیدمیولوژیک استئوپنی و استئوپروز در مراجعین به مرکز سنجش تراکم استخوان بیمارستان حضرت رسول (ص) در فاصله زمانی بهمن ماه ۱۳۸۱ لغایت شهریور ماه ۱۳۸۲ انجام گرفته است. در این مطالعه ۸۲۵ Case مورد بررسی قرار گرفت و اطلاعات مربوط به آنها در پرسشنامه تهیه شده درج شد و نتایج دانستیمتری انجام شده بر روی آنان نیز ثبت گردید. اطلاعات بدست آمده آنالیز شد. یافته های این پژوهش عبارتند از:

از ۸۲۵ مورد که تحت بررسی قرار گرفتند ۷۳۸ نفر زن (۸۹/۵٪) و ۸۷ نفر مرد (۱۰/۵٪) بودند و میانگین سنی افراد مراجعه کننده ۵۶ سال بود.

براساس سنجش تراکم استخوان فمور در مراجعین ۳۶/۸٪ استئوپروز و ۴۵/۵٪ استئوپنی داشتند و ۱۷/۷٪ نیز سالم بودند. براساس سنجش تراکم استخوان ستون فقرات ۱۴/۱٪ استئوپروز و ۵۴/۱٪ استئوپنی داشته و ۳۱/۸٪ سالم بودند.

در مراجعین مرد مرکز سنجش تراکم استخوان میزان استئوپروز در استخوان فمور بطور معنی داری بیشتر از زنان بود ولی در مورد ستون فقرات چنین ارتباط معنی داری بدست نیامد. در گروهی که استئوپروز داشتند چه در ستون مهره ها و چه در فمور، میانگین قد و میانگین وزن و BMI بطور معنی داری کمتر بود. همچنین رابطه

معنی داری بین سن شروع منوپوز و تراکم استخوان فمور و ستون فقرات بدست نیامد ولی با توجه به $PV < 0.0001$ تفاوت کاملاً معنی دار آماری بین تراکم استخوان و سالهای بعد از منوپوز بدست آمد. در این مطالعه ارتباط معنی داری بین مصرف سیگار و مصرف کورتون و سابقه شکستگی در خانواده و یادداشتن بیماری زمینه ای با میزان تراکم استخوان فمور و ستون فقرات مشاهده نشد.

نتیجه اینکه امروز استئوپروز یک علامت پیری نبوده بلکه یک ناراحتی متابولیک و بالینی است لذا با توجه به شیوع بالای آن و جهت ارتقاء سلامت جامعه، پیشگیری، تشخیص و درمان به موقع آن حائز اهمیت است و باید یک سیستم کارآمد وجود داشته باشد تا اقدامات لازم را جهت پیشگیری و درمان انجام دهد. این اقدام در جهت افزایش طول عمر و کیفیت زندگی افراد جامعه اهمیت فراوان دارد.

کلمات کلیدی :

استئوپنی، استئوپروز، سنجش تراکم استخوان

فصل اول

مقدمه و بیان مسئله

بیان مسئله و اهمیت پژوهش:

استئوپروز شایعترین بیماری متابولیک است. خصوصیت استئوپروز آن است که ماده معدنی استخوان به موازات ماتریکس استخوان کاهش می یابد بطوری که مقدار استخوان کم میشود ولی ترکیب استخوان بصورت طبیعی است. استئوپروز گریبانگیر بیست میلیون آمریکایی است و منجر به سالانه ۱/۳ میلیون مورد شکستگی در ایالات متحده می گردد. زنان در طول زندگی خود ۵۰٪ از استخوانهای تراپکولار و ۳۰٪ از استخوانهای قشری را از دست می دهند و ۳۰٪ از زنان یائسه شده سرانجام دچار شکستگی های استئوپروتیک می شوند. در اواخر دوران سالمندی ۱/۳ از تمام زنان و ۱/۶ از تمام مردان دچار شکستگی هیپ میشوند. خدمات سلامتی و درمانی و کاهش کارایی بدلیل استئوپروز در ایالات متحده سالانه بیش از ۱۰ میلیون دلار هزینه در بردارد. با توجه به اینکه مطالعات وسیعی در زمینه شیوع، علل، عوامل زمینه ای و عوارض استئوپروز در کشور ما صورت نگرفته لذا بر آن شدیم تا با مطالعه مقطعی به بررسی این موضوع در مراجعین به مرکز سنجش تراکم استخوان بیمارستان حضرت رسول (ص) طی بهمن ماه ۸۱ تا شهریور ماه ۸۲ بپردازیم.